

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่อยู่ร่วมกันเป็นหมู่เป็นกลุ่ม มีการติดต่อเกี่ยวข้องกับผู้อื่นอยู่เสมอ จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงการสื่อสารกันได้ ไม่ว่าจะด้วยภาษาพูดหรือภาษาเขียน เพื่อให้ผู้อื่นรับรู้เรื่องราวและเกิดการตอบสนองที่พึงประสงค์

การติดต่อสื่อสารกันในสังคม มีองค์ประกอบที่เป็นพื้นฐานอยู่ 4 ประการ คือ ผู้ส่งสาร สาร ช่องทางหรือสื่อ และผู้รับสาร (Berlo, 1960 อ้างถึงใน ชูพา สุภากุล, 2540 : 15) กระบวนการสื่อสารจะเกิดขึ้นและดำเนินไปโดยผู้ส่งสารจะส่งสารออกไป อาจส่งด้วยการพูด การเขียน หรือใช้สัญลักษณ์ ส่วนสารนั้นคือสาระหรือเนื้อหาต่าง ๆ ที่ผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารตอบสนอง สารนี้จะส่งผ่านสื่อซึ่งอาจจะเป็นสื่อธรรมชาติหรือสื่อเทคโนโลยีไปสู่ผู้รับสาร ผู้รับสารก็จะรับสารนั้นและมีการตอบสนองกลับไป (จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ, 2540 : 1)

การติดต่อสื่อสารระหว่างกันของมนุษย์จะประสบความสำเร็จได้ จะต้องมีการกำหนดภาษาที่ เป็นพาหะถ่ายทอดความคิดที่กลั่นออกมาเป็นเรื่องราว ทำให้ผู้รับสารเข้าใจ ภาษาจึงเปรียบเสมือน หัวใจของสังคมมนุษย์ เพราะมนุษย์ต้องใช้ภาษาในการดำรงชีวิตในสังคม ไม่ว่าจะกิจกรรมและ/หรือ ความคิดล้วนปรากฏให้เห็นเป็นคำอยู่ในภาษาทั้งสิ้น (วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์, 2526 : 1) ภาษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ส่งสารจะใช้ในการสื่อความหมายให้ผู้รับสารเข้าใจได้ การสื่อสารจึงจะสัมฤทธิ์ผล หากผู้ส่งสารขาดทักษะในการใช้ภาษา ขาดการเตรียมตัว หรือสารมีเนื้อหายากและมีรูปแบบที่ซับซ้อน สื่อถูกรบกวนหรือชำรุด ผู้รับสารมีอคติ มีความคิดเห็นที่แตกต่างจากสาร หรือผู้รับสารขาดความพร้อม สิ่งเหล่านี้ล้วน เป็นอุปสรรคของการติดต่อสื่อสารทั้งสิ้น (จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ, 2540 : 2)

การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของตำรวจต้องอาศัยการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วยผู้ปฏิบัติ คือตำรวจ มีบทบาทเป็นผู้ส่งสาร สาร คือ เนื้อหาที่ส่งผ่านสื่อ และสื่อ คือ ภาษาที่ใช้พูดชี้แจง อธิบาย โน้มน้าว ยกตัวอย่าง เพื่อให้ประชาชนซึ่งเป็นผู้รับสาร มีความรู้หรือตระหนักในบางเรื่องบางสิ่ง เช่น โทษภัยของยาเสพติด ความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน เป็นต้น

ในยุคที่ผ่านมารวมตำรวจได้พยายามแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและปัญหาอื่นๆ โดยใช้ยุทธวิธีแบบจารีตนิยมดั้งเดิม คือ มุ่งเน้นมาตรการในการปราบปรามด้วยสรรพกำลังและทรัพยากรต่าง ๆ เป็นหลัก แต่ปรากฏว่าความพยายามดังกล่าวได้ผลในระดับหนึ่งเท่านั้น การที่การปราบปรามได้ผลไม่เต็มที่ส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะขาดความร่วมมือจากประชาชนในการให้ข่าว และให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับที่ซ่อนหรือแหล่งมั่วสุมคอกองแผนการก่ออาชญากรรมของคนร้าย เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความรู้สึกห่างเหินจากตำรวจ พวกกันเหินเฉียดไม่สนใจ ไม่ให้ความร่วมมือ และไม่สนับสนุนกิจการของตำรวจเท่าที่ควร (ซิดซัย วรรณสถิตย์, 2527 : 228) ด้วยเหตุดังกล่าวงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์จึงได้ถือกำเนิดขึ้นมาตั้งแต่ พ.ศ. 2530 โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนมีความศรัทธาต่อตำรวจและเข้ามามีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม (ชาญวุฒิ วัชรพุกก์, 2533 : 75)

หน้าที่ของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ คือ การสร้างความคุ้นเคยกับประชาชนในพื้นที่และสร้างภาพพจน์ของตำรวจที่พึงประสงค์ ด้วยการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเป็นหลัก โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ โครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม โครงการนี้ใช้เวลาฝึกอบรม 2 วัน ผู้เข้ารับการอบรม คือ ประชาชนในพื้นที่ มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เข้าอบรมมีความตระหนักในการคอยสอดส่องดูแลชุมชนและแจ้งเบาะแสผู้กระทำความผิดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ โครงการเยาวชนสัมพันธ์ ใช้เวลาฝึกอบรม 5 วัน คัดเลือกเด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 7 - 18 ปี เข้าอบรม มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เข้าอบรมรู้โทษภัยของยาเสพติดและการป้องกัน ตลอดจนรู้จักกฎจราจรและกฎหมายสำหรับเยาวชน โครงการอบรมลูกเสือชาวบ้าน ใช้เวลาฝึกอบรม 2 วัน มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้เรื่องความมั่นคงของชาติ กฎหมายเบื้องต้นสำหรับประชาชน ปัญหาสุขภาพจิต และการใช้รถใช้ถนน นอกจากการอบรมให้ความรู้แล้วตำรวจชุมชนสัมพันธ์ยังได้ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ร่วมกับประชาชน เช่น ช่วยเหลือสร้างสิ่งสาธารณะประจำหมู่บ้านด้วยการร่วมแรงในการพัฒนา อาทิ การขุดลอกคูคลอง การทำความสะอาดวัด มีสติ การสร้างที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน โดยใช้งบประมาณจัดสรรของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและการบริจาคของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน เช่น อุทกภัย อัคคีภัย หรือสาธารณภัยอื่น ๆ ซึ่งต้องได้รับการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน (กรมตำรวจ, 2532)

หลังจากงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ดำเนินไปได้ระยะหนึ่งกรมตำรวจได้ประเมินผลการปฏิบัติงานในภาพรวมประจำปีงบประมาณ 2539 พบว่าในความเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ โครงการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เป็นโครงการที่ดี มีประโยชน์ ช่วยให้ประชาชนมีความรู้ และช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน ในส่วนของการดำเนินงานก็ประสบผลสำเร็จ

ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (สุวรรณ สุวรรณเวโซ, สุรศักดิ์ สุทธารมณ, และ ชาลี เกกะนั้นนท์, ม.ป.ป. : 105)

ในการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนของตำรวจชุมชนสัมพันธ์นั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้กำหนดเวลาการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ในแต่ละปีประมาณ 3 เดือน โดยจำนวนครั้งและช่วงเวลาของการอบรมแต่ละครั้งให้ชุดตำรวจที่รับผิดชอบประสานงานกับประชาชนในพื้นที่ ส่วนสถานที่จัดอบรม ได้แก่ โรงเรียน มัสยิด หรืออาคารอเนกประสงค์ประจำหมู่บ้าน ทั้งนี้การปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์จะอยู่ขึ้นตรงต่อสถานีตำรวจ เช่น ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ชุดที่ 4 สังกัดสถานีตำรวจภูธรอำเภอหนองจิก มีพื้นที่ในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ในเขตอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เป็นต้น ชุดเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงาน มีชื่อเรียกว่า ชุดปฏิบัติการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ มีชื่อย่อว่า ชป.ตชส. ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นสัญญาบัตร 1 นาย และชั้นประทวนอีก 10 นาย

การดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ของตำรวจทุกชุดปฏิบัติการจะยึดหลัก 2 ประการร่วมกัน คือ ประการแรก สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการป้องกันแก้ไข ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด โทษ ปัญหาอุบัติเหตุ ตลอดจนขยายระบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว และอบรมให้ประชาชนมีลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ ในการเป็นทรัพยากรมนุษย์ ประการที่สอง สนับสนุนมาตรการขจัดเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดปัญหา ด้านความมั่นคงภายในพื้นที่และพัฒนาพื้นที่ในระบบชนิกกำลังระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชน (สุวรรณ สุวรรณเวโซ, สุรศักดิ์ สุทธารมณ, และ ชาลี เกกะนั้นนท์, ม.ป.ป. : 10)

การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของตำรวจได้ขยายไปทุกพื้นที่ แม้ว่าบางพื้นที่ตำรวจจะต้อง พบความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรมของประชาชน เช่น จังหวัดปัตตานีซึ่งเป็นหนึ่งในห้าจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากท้องถิ่นอื่น ๆ ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และใช้ภาษามลายูถิ่นติดต่อสื่อสารกัน จึงสังเกตเห็นถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมและการใช้ ภาษาเป็นอุปสรรคในการทำความเข้าใจกันระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชนในพื้นที่ (อุทัย หิรัญไค, 2519 : 182) อย่างไรก็ตามในปัจจุบันจังหวัดปัตตานีมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ เศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปด้วย มีการพัฒนาทางการศึกษาที่ส่งผลให้ ประชาชนรู้หนังสือมากขึ้น ความก้าวหน้าของการสื่อสารมวลชนโดยเฉพาะวิทยุกระจายเสียงและ วิทยุโทรทัศน์เปิดโอกาสให้ประชาชนรับฟังข่าวสารและติดตามสถานการณ์ปัจจุบันได้ดีขึ้น ในขณะที่ เดียวกันก็มีปัญหาคล้ายคลึงกับในภูมิภาคอื่นของประเทศ ทั้งปัญหาการว่างงาน ปัญหา ยาเสพติดและ ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมของจังหวัดปัตตานีมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากจังหวัดอื่น คือมีทั้งปัญหาอาชญากรรมธรรมดา เช่น การทำร้ายร่างกาย การลักทรัพย์ และการ ค้ายาเสพติด และยังมีอาชญากรรมที่เกิดจากขบวนการโจรก่อการร้าย (ขก.) เช่น การก่อวินาศกรรม

การเรียกค่าคุ้มครอง และการทำร้ายเจ้าหน้าที่ของรัฐ ปัญหาอาชญากรรมส่วนหลังมีสาเหตุมาจากความแตกต่างในลักษณะทางภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม รวมทั้งการสูญเสียอำนาจทางการเมืองการปกครองของบุคคลบางกลุ่มในอดีต (วิโรจน์ ราชรักษ์, 2528 : 1) ฉะนั้นตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดปัตตานี จึงต้องตระหนักและเข้าใจในความแตกต่างนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องคำนึงถึงความละเอียดอ่อนในการใช้ภาษาที่มีลักษณะเฉพาะในการสื่อสารกับมวลชนซึ่งเป็นผู้รับสาร

ในการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม ขนสพคดีให้โทษและการจรรยาบรรณ ได้มีการคัดเลือกกลุ่มผู้เข้ารับการอบรม โดยเน้นกลุ่มบุคคลที่มีโอกาสเสี่ยงสูงที่จะเกิดปัญหาดังกล่าว เช่น เพื่อให้ความรู้ในการป้องกันอาชญากรรม ตำรวจจะมุ่งเน้นให้การอบรมแก่กลุ่มประชาชนส่วนในการอบรมให้ความรู้เรื่องยาเสพติดให้โทษ ผู้เข้ารับการอบรมจะเป็นกลุ่มเยาวชน เนื่องจากเยาวชนอยู่ในวัยที่ขาดความยั้งคิด จึงมีโอกาสที่จะติดขนสพคดีได้ง่าย และในการอบรมให้ความรู้เรื่องการจรรยาบรรณที่เข้ารับการอบรมเป็นเยาวชน เพื่อให้ตระหนักถึงอุปนิสัยและการสูญเสียชีวิตอันเนื่องมาจากความประมาทและความไม่รู้ในกฎจรรยาบรรณ เป็นต้น

ด้วยลักษณะอันเป็นเงื่อนไขเฉพาะของประชากรในจังหวัดปัตตานีดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาการใช้ภาษาของตำรวจในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การใช้ภาษาในการสื่อสาร

ภาษาเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสื่อสาร การใช้ภาษาในการสื่อสารที่ถูกต้องและเหมาะสมจะต้องคำนึงถึง โอกาส สถานการณ์ และสัมพันธภาพระหว่างผู้ส่งและผู้รับสาร เพื่อส่งสารไปยังผู้รับสารอย่างถูกต้องเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ภาษาที่ใช้ถ้อยคำหรือวจนภาษา ได้แก่ ภาษาพูดหรือภาษาเขียน และภาษาที่ไม่ใช้ถ้อยคำหรือวจนภาษา ได้แก่ อากัปกิริยาของผู้พูด หรือ เครื่องหมายและสัญลักษณ์ต่าง ๆ

การสื่อสารด้วยภาษากถ้อยคำหรือวจนภาษาในส่วนของภาษาพูดเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาอันเป็นความรู้หรือข้อมูลเพื่อแจ้งให้ทราบนั้น อาจกระทำได้ด้วยวิธีการบรรยาย หรือพรรณนา ซึ่งเป็นรูปแบบของการนำเสนอที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ต่างกันที่จุดมุ่งหมายของการบรรยายที่มีจุดประสงค์เพื่อเล่าเรื่อง หรือเหตุการณ์ไปตามข้อเท็จจริง มากกว่าจะมุ่งให้เกิดอารมณ์และความรู้สึกอย่างพรรณนา (ปรีชา ช้างขวัญยืน และคณะ, 2541 : 5) นอกเหนือจากการถ่ายทอดเนื้อหาด้วยการ

บรรยายและพรรณนาแล้ว อาจใช้การอธิบายเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจในรายละเอียด ข้อเท็จจริงหรือ ความสัมพันธ์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งตรงตามที่ต้องการ การพูดด้วยการอธิบายนั้นจะต้องคำนึงถึง การลำดับเนื้อหา การใช้ภาษาจะต้องชัดเจน กระชับ โดยอาจจะยกตัวอย่าง ให้คำจำกัดความ เปรียบเทียบ ชี้แจงสาเหตุและผลลัพธ์ และใช้อุปมาอุปไมยประกอบ ในการพูดหรือนำเสนอเนื้อหา เพื่อให้ความรู้หรือแง่ให้ทราบแต่ละครั้ง อาจจะเลือกใช้การบรรยาย พรรณนา หรืออธิบายเพียง วิธีการเดียว หรือหลาย ๆ วิธีการก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้ฟัง เวลา โอกาส และการเตรียมตัว ของผู้พูดเอง (ธิดา โมลิกรัตน์ และ ปรีชา หิรัญประคิมฐ์, 2542 : 264-265) ได้มีการศึกษาวิจัยการใช้ ภาษาในส่วนของการพูด เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาที่เป็นความรู้ของครู ดังที่ กาญจนพร รสโหมค (2538) ศึกษาเรื่อง “การใช้ภาษาพูดในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร” โดย สังเกตและบันทึกเสียงพูดของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 63 คน ผลการศึกษา พบว่า ครูมีความบกพร่องในการออกเสียง “ร” มีการใช้คำไม่เหมาะสม ใช้ศัพท์ วิชาการที่ยากต่อความเข้าใจของนักเรียน การศึกษานี้ยังไม่ลงลึกไปถึงรูปแบบของการนำเสนอเนื้อหา ของครู

ในการบรรยายแบบอื่น ได้แก่ ปาฐกถาธรรม เพอร์ซัน (2539) ได้ศึกษา “ภาษาเทศนา แบบพระพยอม กัลยาโณ : บทวิเคราะห์จรรยาบรรณในปาฐกถาธรรม” โดยวิเคราะห์การเทศนาสด ของพระพยอมจากเทปบันทึกเสียง พบว่าการเทศน์ของพระพยอมมิได้เป็นไปตามโครงสร้างการ เรียบเรียงความคิดอย่างเป็นระบบ แต่เป็นรูปแบบที่นำเสนอแนวคิดเรื่องต่างๆ โดยใช้การเล่าเรื่อง เพื่อถ่ายทอดคำสั่งสอนทางอ้อม และใช้เทคนิคให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในการเทศน์ กลวิธีนี้เป็นการสั่ง สอนที่ถือได้ว่ามีประสิทธิภาพสำหรับผู้ฟังในสังคมไทย ส่วนงานวิเคราะห์การปราศรัยหาเสียง ของนักการเมือง อรรวรรณ ปิณฑน์โอวาท (2526) ได้ศึกษาเรื่อง “วาทะสำคัญของไทยและการ วิเคราะห์” โดยวิเคราะห์วาทะหาเสียงของนายสมัคร สุนทรเวช ในการหาเสียงเพื่อรับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2522 ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ผู้ปราศรัยใช้น้ำเสียงที่ แสดง การเร่งเร้า ปลุกใจผู้ฟังตลอดเวลา และใช้ลีลาการพูดที่เร็วเต็มไปด้วยพลัง ด้านการใช้ถ้อยคำ ผู้ ปราศรัยใช้ภาษาชาวบ้าน มีคำสแลง คำมุขสวาท และเลือกใช้ ถ้อยคำที่เป็นรูปธรรม ทำให้ผู้ฟัง เห็นภาพและเข้าใจง่าย และ วาที วรอักษร (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในการ หาเสียงของนายสมัคร สุนทรเวช ว่าผู้ปราศรัยได้เล่าเรื่องจากประสบการณ์จริง โดยได้อธิบายด้วยการ ชี้ให้เห็นสาเหตุของเหตุการณ์ทางการเมืองและผลที่เกิดขึ้น เช่น การอ้างสถิติตัวเลข นามบุคคล เป็นการสร้างความน่าเชื่อถือ ทำให้เรื่องที่พูดมีน้ำหนัก ต่อมาจันทิมา เอี่ยมมานนท์ (2539) ได้ศึกษา เรื่อง “การใช้ภาษาในคำปราศรัยหาเสียง” โดยศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากการปราศรัยหาเสียงของ พรรคการเมืองทุกพรรค ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อ วันที่ 13 กันยายน พุทธศักราช

2535 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ปราศรัยมีการใช้ถ้อยคำสำนวน ซึ่งแบ่งตามเจตนาในการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวชักจูงใจได้ 5 ประการ ได้แก่ การใช้ถ้อยคำสำนวนแสดงความน่าเชื่อถือ การใช้ถ้อยคำสำนวนแสดงความสำคัญของผู้ฟัง การใช้ถ้อยคำสำนวนเพื่อเร้าความสนใจ การใช้ถ้อยคำสำนวนแสดงการขอร้องอ้อนวอน และการใช้ถ้อยคำสำนวนแสดงความขอบคุณ รวมทั้งมีการใช้คำขวัญ ใช้สำนวน คำพังเพยและการอ้างอิงข้อมูลจากเอกสาร เพื่อเสริมให้เนื้อหามีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาการใช้ภาษาไทยในส่วนของ การพูดในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ สื่อวิทยุกระจายเสียงของนักจัดรายการวิทยุได้แก่นักวิจัยเรื่อง “ลักษณะการใช้ภาษาไทยของนักจัดรายการวิทยุ” ของปริศรา ตันตินาคม (2538) โดยศึกษารายการที่มุ่งเน้นความบันเทิงจำนวน 6 รายการ ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะภาษาที่นักจัดรายการวิทยุใช้ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของรายการเป็นสำคัญ รูปแบบของการใช้ภาษาในรายการที่ศึกษาจึงไม่เป็นทางการและนักจัดรายการวิทยุส่วนใหญ่จะพยายามใช้ภาษาที่แปลก เร้าใจ และสะกดหูผู้ฟัง โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องทางภาษานัก ส่วนข้อบกพร่องในการใช้ภาษาของนักจัดรายการวิทยุที่พบ ได้แก่ การออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำ การเปลี่ยนเสียงในคำ การใช้คำสแลง การใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ การใช้คำบอกจำนวนอยู่หน้าคำนาม เป็นต้น

ในงานวิจัยที่ศึกษาการใช้ภาษาในการสื่อสารเหล่านี้ ผลการศึกษาโดยเฉพาะในส่วนของ การพูดแสดงให้เห็นว่า ผู้ส่งสารต่างมีกลวิธีการพูดเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายในการสื่อสาร โดยใช้ภาษาใช้น้ำเสียง และถ้อยคำที่เป็นรูปธรรมเข้าใจง่าย อาจมีการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบการเล่าเรื่องจากประสบการณ์จริงและการอธิบายที่อ้างอิงสถิติ สำนวนคำพังเพย เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจ และคล้อยตามเนื้อหาของผู้ส่งสาร

2. การใช้ภาษาของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประกอบด้วยจังหวัด สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส มีลักษณะแตกต่างจากส่วนอื่น ๆ ของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีภาษาและวัฒนธรรมแตกต่างไปจากประชาชนในจังหวัดอื่น ๆ คือ ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งแสดงเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่ต่างจากชาวไทยทั่วไป การใช้ภาษาที่เป็นลักษณะเฉพาะดังกล่าว ทำให้มีผู้สนใจศึกษาการใช้ภาษาของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในหลายลักษณะ ได้แก่ นักรินทร์ บารู (2542) ได้ศึกษาเรื่อง “ผลของการใช้ภาษาถิ่นประกอบการสอนโจทย์ปัญหาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในจังหวัดปัตตานี” พบว่านักเรียนที่พูดสองภาษา คือ ภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย จะมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เพราะไม่เข้าใจภาษาไทยที่ใช้สื่อสารในโรงเรียน แต่ถ้าครูใช้ภาษา

มลาญถิ่นในการอธิบายประกอบการเรียนการสอน นักเรียนจะเรียนรู้ทางการเรียนได้มากขึ้น นอกจากนี้ สุจิตรา จรจิตร (2541) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาสภาพและความต้องการในการปรับปรุงการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้” พบว่า นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สถาบันราชภัฏสงขลา และสถาบันราชภัฏยะลา มีความต้องการปรับปรุงการใช้ภาษาไทยทั้งในด้านการฟัง การอ่าน การเขียน และการพูด โดยที่นักศึกษาจากสถาบันราชภัฏยะลา มีความต้องการปรับปรุงการใช้ภาษาไทยมากกว่านักศึกษาจากสถาบันอื่น เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม มีสภาพแวดล้อมทางสังคมและครอบครัวไม่เอื้อต่อการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันมากนัก ส่วนอนันต์ ทิพรัตน์ และคณะ (2536) ได้ศึกษาเรื่อง “ลักษณะ/รูปแบบของการประชาสัมพันธ์ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการใช้ภาษาไทยของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้” พบว่า สื่อโทรทัศน์ มีส่วนช่วยในการส่งเสริมการใช้ภาษาไทยมากที่สุด

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่าในสังคมมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีการใช้ภาษาสองภาษานั้นในระดับเด็กนักเรียนช่วงปฐมวัยมีปัญหาการสื่อสารเนื่องจากนักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับภาษาไทย ส่วนในระดับที่สูงขึ้นก็ยังมีความต้องการปรับปรุงการใช้ภาษาไทยในด้านทักษะทุกด้าน ฉะนั้นบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่จะต้องติดต่อสื่อสารหรือมีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนในสังคมดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงการใช้ภาษาในระดับที่ไม่ซับซ้อน ในขณะที่เดียวกันอาจใช้ภาษาถิ่นและภาษามลาญถิ่นผสมผสานไปด้วย การสื่อสารจึงจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

งานวิจัยนี้จะศึกษาการสื่อสารของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ โดยมุ่งเน้นที่กลวิธีในการนำเสนอเนื้อหาและการใช้ภาษาเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ในการสื่อสารเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการใช้ภาษาในการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในจังหวัดปัตตานี

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบลักษณะการใช้ภาษาในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของข้าราชการตำรวจในจังหวัดปัตตานี
2. ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ตลอดจนสำนักงานตำรวจภูธรจังหวัดปัตตานี ที่จะใช้เป็นข้อมูลจัดฝึกอบรมตำรวจผู้ปฏิบัติ เพื่อจะได้นำไปใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การใช้ภาษาในการปฏิบัติงานตำรวจ ชุมชนสัมพันธ์ : กรณีศึกษาการปฏิบัติงานในจังหวัดปัตตานี” นี้ ผู้วิจัยศึกษาภาษาที่ใช้บรรยายของตำรวจชุมชนสัมพันธ์สังกัดกองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดปัตตานีในโครงการฝึกอบรมเยาวชนสัมพันธ์ เรื่องยาเสพติดให้โทษ การใช้รถใช้ถนนอย่างปลอดภัย และกฎหมายเบื้องต้นสำหรับประชาชน ซึ่งผู้บรรยายใช้อบรมเยาวชนอายุระหว่าง 7 - 18 ปี และโครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม เรื่อง การแจ้งข่าวอาชญากรรม ซึ่งผู้บรรยายใช้อบรมประชาชนในพื้นที่ ระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2543 ใน 14 ชุดปฏิบัติการ ดังนี้

ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ชุดที่ 1	สถานีตำรวจภูธรอำเภอยะรัง
ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ชุดที่ 2	สถานีตำรวจภูธรอำเภอสายบุรี
ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ชุดที่ 3	สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองปัตตานี
ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ชุดที่ 4	สถานีตำรวจภูธรอำเภอหนองจิก
ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ชุดที่ 5	สถานีตำรวจภูธรอำเภอโคกโพธิ์
ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ชุดที่ 6	สถานีตำรวจภูธรอำเภอยะหริ่ง
ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ชุดที่ 7	สถานีตำรวจภูธรอำเภอมายอ
ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ชุดที่ 8	สถานีตำรวจภูธรอำเภอปะนาเระ
ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ชุดที่ 9	สถานีตำรวจภูธรอำเภอไม้แก่น
ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ชุดที่ 10	สถานีตำรวจภูธรอำเภอกะพ้อ
ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ชุดที่ 11	สถานีตำรวจภูธรอำเภอทุ่งยางแดง
ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ชุดที่ 12	สถานีตำรวจภูธรอำเภอแม่ลาน

ตำราวจุมนชนสัมพันธ์ชุดที่ 13 สถานีตำราวจุมนชนตำบลลาดบัวขาว
ตำราวจุมนชนสัมพันธ์ชุดที่ 14 สถานีตำราวจุมนชนตำบลบ้านโสร่ง

นียมคัพทเฉพาะ

1. ตำราวจุมนชนสัมพันธ์ หมายถึง ตำราวจุมนชนสัมพันธ์ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติหน้าที่ของตำราวจุมนชนสัมพันธ์ให้อยู่ในฐานะที่สามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย ประชาสัมพันธ์ ให้การศึกษา สึกอบรมให้ความรู้ และพัฒนาช่วยเหลือประชาชน
2. รูปแบบการนำเสนอเนื้อหา หมายถึง การเรียบเรียงเนื้อหาอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจสารตรงตามที่สุดส่งสารต้องการ ในรูปแบบการพรรณนา การบรรยาย และการอธิบาย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ การใช้ภาษาในการปฏิบัติงานตำราวจุมนชนสัมพันธ์ : กรณีศึกษาการปฏิบัติงานในจังหวัดปัดตานี ” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ตำราวจุมนชนสัมพันธ์ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ภาษาในการสื่อสารในสื่อต่างๆ ทั้งสื่อบุคคลและสื่ออิเล็กทรอนิกส์
2. รวบรวมข้อมูล โดยบันทึกเทปคำบรรยายของเจ้าหน้าที่ตำราวจุมนชนสัมพันธ์เป็นวิทยากรในการอบรมของตำราวจุมนชนสัมพันธ์จังหวัดปัดตานี (ระหว่างเดือนสิงหาคม ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2543) ทั้ง 14 ชุดปฏิบัติการ
3. ถอดข้อความจากเทปเป็นลายลักษณ์อักษร
4. นำข้อมูลมาวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาของตำราวจุมนชนสัมพันธ์ ทั้ง 14 ชุดปฏิบัติการ โดยพิจารณาความสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของการสื่อสาร
5. สรุปอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่วิเคราะห์ คือ คำบรรยายในการอบรม มี 4 หัวข้อ ได้แก่

1. ยาเสพติดให้โทษ
2. การใช้รถใช้ถนนอย่างปลอดภัย
3. กฎหมายเบื้องต้นสำหรับประชาชน
4. การแจ้งข่าวอาชญากรรม

วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การนำเสนอ

1.1 รูปแบบการนำเสนอ

1.1.1 การบรรยาย

1.1.1.1 การบรรยายประสบการณ์

1.1.1.2 การบรรยายประกอบข้อมูล

1.1.2 การอธิบาย

1.1.2.1 การอธิบายด้วยการนิยามหรือคำจำกัดความ

1.1.2.2 การอธิบายด้วยการชี้แจงสาเหตุและผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กัน

1.1.2.3 การอธิบายด้วยอุปกรณ

1.1.3 การสาธก

1.2 ความสัมพันธ์ของรูปแบบการนำเสนอเนื้อหากับประเภทของเนื้อหา

2. การใช้ภาษา

2.1 การใช้คำ

2.1.1 คำขึ้น

2.1.2 คำภาษาถิ่นได้

2.2 การใช้ประโยค

2.2.1 การเรียงลำดับหน่วยประโยค

2.2.1.1 หน่วยประธานอยู่ต้นประโยค

2.2.1.2 หน่วยเสริมอยู่ต้นประโยค

2.2.2 ชนิดของประโยค

2.2.2.1 ประโยคความเดียว

2.2.2.2 ประโยคความรวม

2.2.2.3 ประโยคความซ้อน

2.3 การใช้โวหารภาพพจน์

2.3.1 อุปมา

2.3.2 อุปลักษณ์

2.3.3 นามนัย

2.3.4 อติพจน์

2.4 ความสัมพันธ์ของการใช้ภาษากับวัฒนธรรมของผู้รับ

2.4.1 คำเรียกขานนับญาติ

2.4.2 การอ้างจำนวนและภพิต